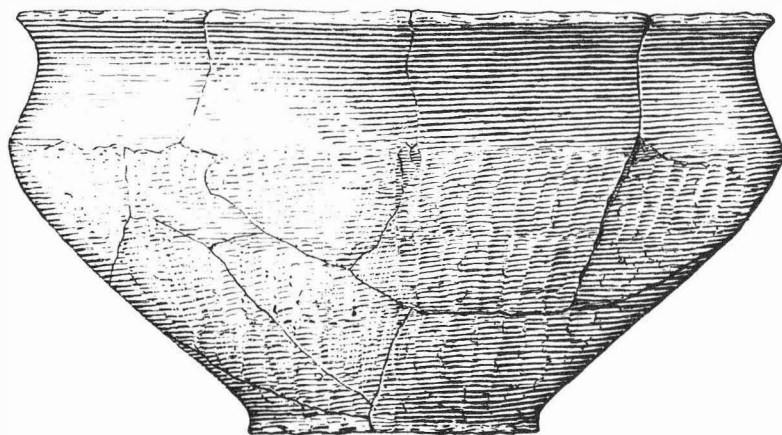


ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

1987



BRNO 1990

NOVÉ ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZY ZE ZNOJEMSKA /okr. Znojmo/

Jaromír Kovárník, Jihomoravské muzeum Znojmo

Záchranné archeologické práce Jihomoravského muzea ve Znojmě byly zaměřeny jak na akce v rámci města, tak na průzkumy na území okresu. Kromě toho jsme se dále soustředili na prospekci zdrojů suroviny ke štípaní nástrojů, které jsme na území okresu zjistili v polovině sedmdesátých let. Jde o výchozy plazmy v katastrech Bojanovic, Čermína, Jevišovic, Jiřic, Slatiny a Trstěnic /Kovárník 1980, 114-115, obr. 43:5, 7, 9, 10/. Další místa nálezů jsou v katastru Horního Břečkova, části Čížov, dále u Lančova, Mešovic a u Vysočan.

V roce 1987 byl také rozšířen počet nálezů ze starší doby kamenné z bezprostředního okolí města Znojma.

Horní Břečkov, část Čížov /okr. Znojmo/

V okolí obce Čížov se nacházejí nejen vlastní archeologické lokality, ale také kvalitní surovina ke štípaní kamenných nástrojů. Na poli při severním okraji obce se vyskytují úlomky pestrobarevných jaspisů. Surovina je silně rozpukaná a na puklinách je častá železitá mineralizace.

Asi 1000 m JJZ od Čížova v okolí kóty 447 se nacházejí úlomky hnědožlutých jaspisů.

Je nepochybné, že uvedené výchozí suroviny byly využívány již v pravěké době, což dokládají nálezy ze sídliště šáreckého stupně kultury s lineární keramikou, ležící severovýchodně od obce /Kovárník 1985/.

Lančov /okr. Znojmo/

Přibližně 750 m severovýchodně od okraje obce je výskyt skvrnitého opálu. Tato surovina je často kavernózní. Opál se nachází jak na poli, tak v údolí potoka.

V okolí Lančova jsme také objevili počátkem osmdesátých let sídliště s moravskou malovanou keramikou.

Mešovice /okr. Znojmo/

Při cestě z Uherčic se nachází asi ve vzdálenosti 750 m východně od okraje Mešovic další výchoz pestrobarevných opálů. Jsou zbarveny hnědě, žlutě a červeně, protože obsahují příměs železitých minerálů /hematit, limonit/. Surovina má místy velmi dobrou kvalitu.

Oslnovice /okr. Znojmo/

Osídlení Znojemska v mladší době kamenné nepochybně zasahovalo také do míst, která neměla tak výhodné přírodní podmínky jako jižní sprašové svahy v okolí Moravského Krumlova, Miroslavi, Znojma nebo Jevišovic. K těm relativně méně příhodným oblastem patřilo Podyjí směrem k Vranovu n./D. a dále, případně se tak až donedávna předpokládalo. V první polovině tohoto desetiletí bylo však zjištěno sídliště šáreckého stupně kultury s lineární keramikou v katastru Horního Břečkova, části Čížov. Další pravěké výšinné sídliště se nachází na meandru Dyje v poloze Ostroh na katastru obce Lukov. Sídliště z mladší doby kamenné je doloženo například v katastru Lančova a také na štitarském katastru v místech pláže Vranovské přehrady /Kovárník 1984/. Z poslední doby pochází nález kamenné sekerky ze zátoky Farářka /informace A. Dlouhého z Třebíče/, která je posunuta výše proti proudu řeky Dyje a nachází se asi 2500 m jihovýchodně od obce.

Strachotice /okr. Znojmo/

V obci byly v letních měsících vyhloubeny základy a sklepení pro nově budovanou prodejnu. Během těchto prací došlo k porušení hrobů, objektů a archeologických vrstev s četnými nálezy. Při bližším průzkumu se zjistilo, že kostrové hroby, na něž upozornili příslušníci OS SNB ve Znojmě, obsahovaly bronzové esovitě záušnice. Také nálezy keramiky jak z některých objektů, tak z archeologické vrstvy lze podle charakteristických znaků zařadit do mladší doby hradištní. Část zlomků nádob obsahuje jako příměs tuhu. Další nálezy přináležejí až do středověkého období /15.-16. století/.

Znojmo /okr. Znojmo/

Na rohu ulice Veselé a Vlkovy byl zbourán starý dům a na jeho místě bylo započato se stavbou školní jídelny. Po vybagrování starých gotických sklepů a základového zdiva došlo opět k porušení středověkých objektů a archeologické vrstvy. Mimo jiné zde byla zachycena část studny, v jejíž výplni se našlo několik celých keramických tvarů, zlomky skleněných pohárů aj. Nádoby pocházejí z poloviny 15. století, třebaže jsou zde také zlomky keramiky ze 13. a 14.

století.

Zajímavé nálezy, na něž upozornil L. Slovák, byly zjištěny v další části města Znojma, která se nalézá nad nádražím ČSD. V průběhu zemních prací v ulici bratří Čapků rovněž došlo k poškození archeologických objektů. Je zajímavé, že vedle zlomků keramiky z 15. - 16. století se tu našly střepy silnostěnných nádob s bohatým obsahem tuhy, které můžeme datovat do 12. až 13. století.

Znojmo - Dobšice /okr. Znojmo/

V průběhu přípravných terénních prací a při budování inženýrských sítí došlo v místech výstavby řadových domků k porušení pravěkého sídliště. Lokalita se nalézá na severozápadním okraji Dobšic. Jde o pozvolný jihovýchodní svah, který tvoří mocné souvrství spraší. Místy se nacházejí tzv. pohřbené horizonty, které jsou slabě humózní. V souvrství je zřetelná para-hnědozem s obvyklým hnědě okrovým barevným odstínem.

Na sídlišti se vyskytovaly pravěké objekty různých tvarů. Na stěnách výkopů se zřetelně rýsovaly profily objektů s kónickými stěnami a rovným nebo mírně mísovitým dnem. Během záchranných prací se tu podařilo získat zlomky nádob kultury s moravskou malovanou keramikou a dále únětické kultury.

Znojmo - Nový Šaldorf /okr. Znojmo/

Další doklad osídlení ze starší doby kamenné byl získán při povrchových sběrech na katastrálním území Znojma, části Nový Šaldorf. Asi 500 m jihovýchodně od okraje Nového Šaldorfa v polích nad vinnými sklepy našel Marek Špalek rohovcový retušovaný nástroj, který lze předběžně zařadit do středního paleolitu.

Vranovská Ves /okr. Znojmo/

Doklady neolitického osídlení jsme zjistili také v katastru Vranovské Vsi. Jde o území s většími relativními výškami, které je také více zalesněno /asi 1 km JZZ se nachází na katastru obce Šumná kóta Kraví hora s nadm. v. 478 m/. Prozatím zde bylo získáno rohovcové škrabadlo. Je zřejmé, že katastr obce byl osídlen již od mladší doby kamenné. Okolí Vranovské Vsi bylo styčnou oblastí mezi katastrv Kravska, Hlubokých Mašůvek, Bojanovic a Pavlic s bohatými doklady pravěkého osídlení.

Vysočany /okr. Znojmo/

Výskyt hnědého opálu byl zachycen v trati Klínky ve vzdálenosti asi 1500 m SSV od Vysočan. Je zřejmé, že také tento zdroj dobré suroviny ke zhotovování štípaných nástrojů byl používán již od pravěkého období, obdobně jako již uvedené příklady lokalit u Čížova, Lančova a Mešovic. Do budoucna bude zapotřebí sledovat výskyt nástrojů nebo odpadu z této suroviny jak na archeologických lokalitách jižní a jihozápadní Moravy, tak zejména v sousedním Rakousku.

P o z n á m k y :

- 1/ V době, kdy J. Palliardi působil jako notář ve Vranově n/D /1897-8/, musel prý začít sbírat motýly a brouky, protože archeologické předměty zde nenacházel. Za sdělení děkuji Dr. V. Vildomcovi.
- 2/ Za konzultaci děkuji prom. geologovi J. Šmerdovi.

L i t e r a t u r a :

- Kovářík, J. 1980: Nově zjištěné lokality pravěkého osídlení jihozápadní Moravy, PV 1977, 114-116.
- 1984: Terénní archeologický průzkum na jižní a jihozápadní Moravě, PV 1982, 94-100.
 - 1985: Výsledky terénního archeologického průzkumu na Znojmsku /okr. Znojmo/, PV 1983, 100-102.

Neue archäologische Befunde aus dem Znojmoer Raum /Bez. Znojmo/. Mitglieder des Jihomoravské muzeu in Znojmo verfolgten im Jahre 1987 das Vorkommen archäologischer Funde bei Terrainarbeiten im Areal des historischen Kernes der Stadt Znojmo und auch im Rahmen des Bezirksgebietes.

Interessant ist der Beleg einer Besiedlung aus dem mittleren Paläolithikum auf den Feldern bei Znojmo - Nový Šaldorf. Dem Autoren gelang es ferner die Fundzahl aus der jüngeren Steinzeit zu erweitern, die aus Lagen oberhalb des Dyjetales aus dem südwestlichen und westlichen Bezirksteil stammen. Letztens handelt es sich um eine steinerne Axt aus der Bucht Farářka auf

der Vranover Talsperre. Die prähistorische Besiedlung in diesem bisher weniger untersuchten Bezirksteil nützte nicht nur günstige Lagen oberhalb des tiefen Dyjetales, sondern auch Quellen von Qualitätsrohstoff zum Fertigen steinerner Spaltindustrie aus. Bei Horní Břečkov, Teil Čížov wurden zwei Lokalitäten mit Jaspisvorkommen festgestellt. Opalausgänge wurden bei Lančov, Mešovice und Vysočany belegt. Der Verfasser stellte so auch weitere Quellen geeigneten Rohstoffes im südwestlichen und westlichen Bezirksteil fest. Plasmenausgänge entdeckte er schon in der Hälfte der 70. Jahre im nördlichen und nordwestlichen Bezirksteil von Znojmo /Bojanovice, Čermín, Jevišovice, Jiřice bei Mor. Budějovice, Slatina/.

Bei Rettungsgrabungen wurden ebenfalls jungburgwallzeitliche Gräber in der Gemeinde Strachotice untersucht, welche südöstlich von Znojmo an der Grenze mit dem nachbarlichen Österreich liegt.

Eine Kollektion mittelalterlicher Gefässe hat man im historischen Kern von Znojmo in den Strassen Veselá, Vlkova und bratři Čapků gewonnen.

NEUE PRAHISTORISCHE UND MITTELALTERLICHE FUNDE AUS KROMĚŘÍŽ /Bez.

Kroměříž/

Helena Chybová, Muzeum Kroměřížska, Kroměříž

/Tab. 12/

Während der Rekonstruktion des Museumsgebäudes in Kroměříž, Pilařova Strasse, wurden im Kanalisationsaushub Kulturschichten mit Relikten einer urgeschichtlichen und mittelalterlichen Besiedlung festgestellt. Im Profil des Aushubes in einer Tiefe von 150 cm hat man eine zusammenhängende 40 cm mächtige Kulturschicht erfasst, welche Funde aus dem Ende der mittleren und dem Beginn der jüngeren Bronzezeit enthielt. Es wurde ein fast ganzer kleinerer Krug mit Bandhenkel und der Andeutung von 4 Knubben, eine kleine schüsselartige Schale mit Bandhenkel, eine grössere Menge von für den sog. Vorlausitzer Horizont charakteristischen Keramikbruchstücken und Scherben der ältesten Lausitzer Keramik gewonnen. Aus dieser Schicht konnte eine kleinere Bronzeahle, einige Hornsteinabsplisse, eine Hornsteinpfeilspitze und eine Menge Tierknochen geborgen werden.

In einer Tiefe von 60 cm enthielt das Profil zwei schwache Schichten von Mergelanschwemmungen, welche die prähistorische Besiedlung von den jüngeren, mittelalterlichen Material enthaltenden Horizonten, trennten.

NOVÉ PRAVĚKÉ NÁLEZY Z PLOŠINY PŘED JESKYNÍ PEKÁRNOU /o. Mokrá-

Horákov, okr. Brno-venkov/

Aleš Romanovský, Brno

/Obr. 36/

Při povrchovém průzkumu plošiny před jeskyní bylo získáno více střepů z nádob různých pravěkých kultur - od neolitu, přes období eneolitické, halštatské, až po dobu římskou. Vyskytly se i jednotlivé střepy slovanských nádob. Provázely je i nástroje a zvířecí kosti. Nálezy byly pomfchány a pocházely z různých časových období. Při bližší prohlídce lokality bylo zjištěno v profilech navětralých stěn předchozích výzkumů, že nálezy pochází z překopávaných vrstev v místech, kde již podle plánu byl celý prostor archeologicky prošetřen /Absolon - Czižek 1932; Klíma 1974; 1984, 10/.

Několik kusů štípaných pazourkových nástrojů patří jednoznačně eneolitickému období, ale převážná část nálezů je paleolitických. Některé je možno připsat magdalenieniu, hlavně rydla a retušované čepele. Pozoruhodný je však soubor starší křemencové industrie, příslušející staršímu aurignacienu, charakterizovaný hlavně škrabadlem ze žilného křemene, které má analogie v jeskyni Býčí skála /Absolon 1944-45/.

L i t e r a t u r a :

Absolon, K. - Czižek, R. 1932: Paleolitický výzkum jeskyně Pekárny na Moravě. Zpráva za

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1987

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně,
sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulik
Redaktoři: Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková,
Dr. J. Unger
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Grafická úprava: L. Trávníčková
Na titulním listě: nádoba únětické kultury z Újezda u Brna
Tisk: **PENTA**
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 450 kusů - neprodejné